

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада __ЗВО «Український католицький університет»__, Міністерство освіти і науки України, м. Львів, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» на підставі прилюдного захисту дисертації «Польсько-українське історичне примирення (1989-2013)» за спеціальністю 032 «Історія та археологія» «_2_» лютого 2024 року.

Банах Тетяна Іванівна, 1993 року народження, громадянка України.
Освіта вища: закінчила ЗВО «Український католицький університет» і здобула ступінь бакалавра за напрямом підготовки «Історія» (В16 №202273, від 2 липня 2016 р.) та ступінь магістра за спеціальністю «Історія та археологія» (М18 №073546, від 30 березня 2018 р.).

Працює в ЗВО «Український католицький університет» за договором ЦПХ у проекті «Малі історії Великої війни» з грудня 2023 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у ЗВО «Український католицький університет» (Міністерство освіти і науки України, м. Львів).

Науковий керівник: __Грицак Ярослав Йосипович, __доктор історичних наук, професор, професор кафедри державного управління ЗВО «Український католицький університет», (Міністерство освіти і науки України, м. Львів).

Здобувачка має 3 наукові публікації за темою дисертації, які опубліковані у фахових виданнях з історичних наук, визначених переліком ДАК МОН України станом на дату публікації:

1. Банах Т. Масові вбивства 1943 р. на Волині в польсько-українських історичних дискусіях 1990-х рр. *Наукові записки НаУКМА. Історичні науки*. 2021. Т. 4. С. 65 – 72.
2. Банах Т. Роль інтелектуалів і церкви в польсько-українському примиренні щодо «Цвинтаря орлят». *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. Вернадського. Історичні науки*. 2022. Т. 33 (72), № 2. С. 1 – 8.
3. Банах Т. Спроби польсько-українського примирення в 60-ті роковини масових вбивств 1943 р. на Волині. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія*. 2022. Вип. 1 (46). С. 69 – 81.

Ще одна стаття опублікована у закордонному науковому журналі та тези доповідей – у двох збірниках матеріалів наукових конференцій.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Каліщук О. М., докторка історичних наук за спеціальністю «Історія України», професорка, професорка кафедри історії України та археології Волинського національного університету імені Лесі Українки зазначила, що дисертаційне дослідження Т. Банах є оригінальним і самостійним. Водночас, при всіх позитивних рисах та перевагах дисертації, можна вказати на моменти, які викликають запитання та застереження, що можуть слугувати підґрунтям для наукової дискусії. Дискусійною є верхня хронологічна межа дослідження, огляд історіографії потребує класифікації, недостатньо використаний потенціал соціологічних досліджень. Загалом погоджуючись із оцінкою ситуації довкола «Цвинтаря орлят» як «найуспішнішого» прикладу українсько-польського примирення, Оксана Каліщук зауважила, що ситуація не є настільки однозначною, пригадавши пізніші суперечки щодо скульптур левів та планів Варшави розмістити зображення «Цвинтаря орлят» та вільнюської Острої Брами у новому паспорті. Оponentка звернула увагу на недостатність характеристики внутрідержавних контекстів, особливо польських, які впливали на процес примирення, та наголосила на користі порівняння польсько-українського історичного примирення з іншими прикладами історичного примирення в Європі, якого бракує в дисертації. Підсумувавши, Оксана Каліщук відзначила, що висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну високу оцінку роботи. Підтвердила відповідність дисертації чинним вимогам до такого виду досліджень і підтримала присудження Банах Т.І. ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

2. Т. Стриєк, доктор габілітований у галузі гуманітарних наук за спеціальністю наук про політику, керівник відділу досліджень історії та пам'яті Східної Європи Інституту політичних досліджень Польської академії наук підкреслив, що вибір дисертанткою теми дослідження виглядає оригінальним і виправданим з трьох причин. По-перше, через прийняття перспективи процесу примирення між націями та державами, яка глибоко вкорінена в спільнотній християнській аксіології. По-друге, через порівняльний аналіз спроб польсько-українського примирення щодо польського Цвинтаря орлят у Львові (завершеної) та волинського злочину / волинської трагедії (незавершеної), що дає змогу у підсумках запропонувати конкретні висновки щодо подальших дій суб'єктів процесу примирення. По-третє, через пов'язання процесу польсько-українського примирення із завершеними процесами примирення Франції і Німеччини та Німеччини і Польщі. Оponent висловив думку, що не було потреби додатково обґрунтовувати верхню хронологічну межу дослідження, оскільки досліджуваний період (1989-2013) є закритим і, як такий, може підлягати комплексному аналізу та оцінці. Томаш Стриєк звернув увагу на те, що у роботі відсутні посилання на класиків теорії формування колективної пам'яті, проте підкреслив добрі знання дисертантки в галузі інтелектуальної історії та навів приклад використання дискурс-аналізу. Оponent відзначив творче використання в роботі типології мнемонічних акторів

Майкла Бернгардта та Яна Кубіка, однак зауважив, що в роботі бракує характеристики мнемонічного воїна правоконсервативних поглядів з польського боку, як-от історик Ярослав Дашкевич з українського. Оponent відзначив зрілий критичний підхід Тетяни Банах до усних джерел та врахування у дисертації концепції Елеонори Нарвселіус про використання галицькими інтелектуалами свого культурного та морального капіталу. Томаш Стриєк зауважив, що у дисертації варто було зазначити, що конфлікт навколо зовнішнього вигляду Цвинтаря орлят не завершився цілком у 2005 р., а лише у 2022 р., коли міська влада дала дозвіл на повернення скульптур левів. Стосовно розділів присвячених спробам примирення щодо волинського злочину / волинської трагедії він звернув увагу, що дисертантка недостатньо помічає, що під час правління в Польщі лібералів у 2007-2015 рр. серед них були ті, хто проводили політику пам'яті стосовно України методами радше воїнів, ніж плюралістів. Оponent звернув увагу на те, що соціальний капітал обласних центрів Волині (Луцька та Рівного) та їхня роль в Україні значно менший, ніж Львова, у пам'яті українців-волинян поляки менш помітні, ніж у галичан, як сусіди, проте більш як колоніалісти, події на Волині були набагато драматичнішими, ніж польсько-українська війна 1918-1919 рр. В роботі відсутній аналіз фактора, який спонукав польську громадську думку чинити тиск на волинські еліти, щоб вони визнали відповідальність за злочини УПА.

Томаш Стриєк однозначно підтримав присудження Банах Т.І. ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

3. Судин Д. Ю., кандидат соціологічних наук за спеціальністю «Спеціальні та галузеві соціології», доцент кафедри соціології ЗВО «Український католицький університет» зауважив, що в роботі недостатньо використані соціологічні опитування та дослідження, у розділах бракує використання критичного дискурс-аналізу, задекларованого у вступі, у тексті варто було більш експліцитно пояснити, який підхід критичного дискурс-аналізу використовує авторка, у роботі бракує невеликого підрозділу з обґрунтуванням вибору понять, якими оперує дисертантка, а саме «Цвинтар орлят» та «масові вбивства на Волині». Рецензент відзначив, що дослідження більше зосереджене на українській стороні процесу примирення, ніж на польській, поставив питання стосовно верхньої хронологічної межі та (не)завершеності процесу примирення.

Данило Судин зазначив, що висловлені зауваження мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну високу оцінку роботи та констатував відповідність дисертації чинним вимогам до такого виду робіт, а її авторку Банах Т.І. вартою присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

4. Склокін В. В., кандидат історичних наук за спеціальністю «Історія України», доцент кафедри історії ЗВО «Український католицький університет» відзначив плідну методологічну перспективу дослідження, а також те, що дисертантка

добре орієнтується в теоретико-методологічних дискусіях довкола концепцій історичного примирення і політики пам'яті. Водночас, в методологічному розділі варто було б чіткіше наголосити на відмінностях і подібностях між політичним та історичним примиренням, а також на критеріях успішності історичного примирення. Рецензент зауважив, що огляд історіографії варто було б проблематизувати, зробити радше тематичним і звернути увагу не лише на окремі персоналії істориків, а й на ширші дискусії про колективну пам'ять, політику пам'яті і національний історичний наратив у польській та українській історіографіях після 1989 р. У другому розділі авторка недооцінює роль центральної влади у Варшаві та Києві у реалізації успішного сценарію примирення довкола «Цвинтаря орлят». Головне зауваження пов'язано з браком належної контекстуалізації двох історій, що оповідаються в дисертації. Дисертантка надмірно зосередилась на реконструкції двох обраних випадків і не приділила належної уваги ширшому контексту польсько-українських стосунків і примирення та його передісторії до 1989 р. В дисертації залишається незаторкнутою асиметричність польсько-українських стосунків протягом більшої частини історії, коли Польща завжди була сильнішою стороною, а принаймні частина українських земель перебувала у складі польської держави. Підсумувавши, Володимир Склокін зазначив, що робота є самостійним та оригінальним дослідженням, що робить важливий внесок до вивчення інтелектуальної історії польсько-українських стосунків після 1989 р. Дисертація відповідає всім критеріям і вимогам, а Банах Т.І. заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія.

5. Зайцев О.Ю., доктор історичних наук за спеціальністю «Історія України», професор, професор кафедри історії ЗВО «Український католицький університет» на підставі прилюдного захисту дисертації «Польсько-українське історичне примирення (1989-2013)» підтримав присудження Банах Т.І. наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності Історія та археологія.

Результати відкритого голосування:

«За»   5   членів ради,
«Проти»   0   членів ради,
«Утримались»   0   членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Банах Тетяні Іванівні

прізвище, ім'я, по-батькові (у разі наявності) здобувача у давальному відмінку)

ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки (галузь знань)

за спеціальністю 032 Історія та археологія
(код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Голова разової спеціалізованої

вченої ради

(підпис)

Зайцев О.Ю.

(прізвище, ініціали)